

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Філософський факультет

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія культури і освіти

Освітня програма 033 Філософія

Спеціальність 033 Філософія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні
кафедри філософії,
соціології та релігієзнавства
Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціологія
Викладач (-і)	Кучера Ірина Василівна
Контактний телефон викладача	050-969-91-28
E-mail викладача	novaera_17@ukr.net
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки. 2.2 Вибіркові дисципліни 2.2.2 Дисципліни за вибором ВНЗ
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	вівторок, 15.00 год. – 17.00 год.

2. Анотація до курсу

Програма курсу спрямована на формування у студентів вміння теоретично осмислювати й аналізувати складові культурного життя сучасного соціуму, окреслювати проблеми культурної модернізації, методологічно обґрунтовувати соціологічні виміри нової соціокультурної реальності взагалі та сучасної української культурної реальності зокрема.

В межах лекційного курсу розкривається місце соціології культури в системі наук про культуру, аналізуються елементи культури, її типи і форми, джерела та фактори культурних змін, висвітлюється вплив культури на процес соціалізації особистості. Значна увага приділена освіті як соціальному інституту та соціальній системі, проблемам реформування вищої освіти в сучасному українському суспільстві. Зміст семінарських занять корелює з лекційним матеріалом, оскільки їхня мета полягає у поглибленому вивченні матеріалу, що, як передбачається, дозволить студентам виробити власну світоглядну позицію. Знання дисципліни сприятимуть зростанню рівня фахової компетентності спеціалістів гуманітарного профілю, слугуватимуть передумовою застосування набутих студентами теоретичних знань у практичній площині реальних соціокультурних умов.

Програма включає відомості, що поглиблюють і доповнюють зміст навчальних предметів з соціології, культурології, педагогіки вищої школи, філософії в системі культури.

Курс «Соціологія культури і освіти» спрямований на реалізацію в освітній діяльності принципу міждисциплінарної інтеграції. Процес навчання відбувається у відповідності з особистісно-орієнтованою моделлю і системно-діяльнісним підходом.

3. Мета та цілі курсу

Мета викладання дисципліни: ознайомити студентів з сучасними уявленнями світової та вітчизняної соціології про сутність феноменів культури й

освіти, механізмами їх взаємодії з суспільством та роллю у процесі соціальних змін.

Завдання: сформувати у студентів цілісне уявлення про специфіку соціологічного підходу до вивчення культури й освіти, основні проблеми їх суспільного існування та перспективи вирішення;

розвинути у студентів вміння теоретично осмислювати та аналізувати явища і процеси, які відбуваються у культурі й освіті як в глобальному, так і національному вимірах;

виробити у майбутніх спеціалістів навички організації і проведення конкретно-соціологічних досліджень у сфері культури і освіти та використання їх результатів у практичній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

поняття та категорії соціології культури і освіти;

соціальні функції культури і освіти;

елементи культури, її типи, види, галузі, форми;

основні теорії соціокультурного розвитку;

структуру системи освіти України, її складові;

соціогрупову структуру педагогічного процесу;

основні тенденції розвитку інституту освіти, його взаємозв'язок з іншими соціальними інститутами суспільства;

прийоми і методики управління освітніми організаціями;

методи та методики емпіричного дослідження сучасних соціокультурних процесів.

вміти:

аналізувати соціальні явища та процеси, які відбуваються в світовому співтоваристві та сучасному українському соціумі;

охарактеризувати процес трансформації сучасного українського суспільства, джерела і види соціальних змін, що в ньому, відбуваються;

використовувати на практиці результати соціологічних досліджень.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетенції:

- здатність до виділення суттєвих елементів у структурі явища та до об'єднання спостережуваних частин у ціле;
- здатність до вирішення конкретних завдань на основі знання загальних закономірностей;
- вміння знаходити джерела інформації та відокремлювати суттєве від несуттєвого;
- вміння диференціювати традиційні та інноваційні способи вирішення завдань та знаходити межі їхнього застосування.

Інструментальні компетенції:

- знання іншої мови(мов);
- дослідницькі навички.

Фахові компетенції:

- здатність і готовність аналізувати та моделювати стан суспільства, соціальні процеси та тенденції;
- володіння соціологічним знанням, теорією та методологією (підходами, принципами і методами) розпізнавання проблеми, виявлення

характерних ознак проблемної ситуації; застосування методів та принципів соціальної діагностики, аналіз соціальних об'єктів, процесів, ситуацій, проблем, випадків, що вказують на деформацію, встановлювати їх причини;					
5. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу					
Вид заняття		Загальна кількість годин			
лекції		16			
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18			
самостійна робота		56			
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
3-й семестр	033 Філософія	II курс	Вибірковий		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Культура як об'єкт соціологічного аналізу 1. Поняття культури. Еволюція уявлень про культуру. 2. Соціологія культури як наука. 3. Місце соціології культури в системі наук про культуру. 4. Функції	лекція, 4 год.	Добреньков В. Фундаментальная социология: в 15 т., т. 11: Культура и религия / В. Добреньков, А. Кравченко. – М.: ИНФРА, 2007. – 1104 с. Ерасов Б. Социальная культурология: учеб. пособие для студ. высших учеб. заведений. – 3-е изд., доп. и перераб. / Б. Ерасов. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 591 с. Ионин Л. Социология культуры: путь в новое тысячелетие: учеб. пособие для студентов вузов. – 3-е изд., перераб. и доп. / Л. Ионин. – М.: Логос, 2000. – 431 с. Минюшев Ф. Социология культуры: учеб. пособ. / Ф. Минюшев. – М.: Академический Проект, 2003. – 272с. Михайлова Л. Социология культуры: учеб. пособие / Л. Михайлова. – М., 1999. – 232 с. Победа Н. Социология культуры / Н. Победа. – Одеса:	підготовка візуалізованої презентації, написання рецензії на статтю І. Сайтарлі Соціологія культури Т. Парсонса // Мультиверсум. Філософський альманах: Зб. Наук. Пр.. – К., 2009. – Вип. 80. – С. 228-240. 6 год.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	згідно з електронним розкладом

<p>культури.</p> <p>5. Методологічні засади соціологічного аналізу культури.</p>		<p>Астропринт, 1997. – 224 с.</p> <p>Сайтарли І.А. Соціологія культури Т. Парсонса // Мультиверсум. Філософський альманах: Зб. Наук. Пр.. – К., 2009. – Вип. 80. – С. 228-240.</p> <p>Соціологія культури: навч. посібник // О. М. Семашко, В. М. Піча, О. І. Погорілий та ін./ за ред. О. М. Семашка, В. М. Пічі. – К.: Каравелла, Львів: Новий Світ-2000, 2002. – 334 с.</p> <p>Фрейд З. О культурі// Социология. Хрестоматия. – ч. 1. – Магнітогорск, 1999.</p> <p>Хейзинга И. Основные условия культуры // Социология. Хрестоматия. – ч. 1. – Магнітогорск, 1999.</p> <p>Юрій М. Соціологія культури: навч. посібник / Ф. Юрій. – К.:Кондор, 2006. – 302 с.</p>			
<p>Тема 2. Культура як система</p> <p>1. Структура культури.</p> <p>2. Культурні елементи та комплекси.</p> <p>3. Типи і форми культури.</p>	<p>лекція, 2 год.</p>	<p>Добреньков В. Фундаментальная социология: в 15 т., т. 11: Культура и религия / В. Добреньков, А. Кравченко. – М.: ИНФРА, 2007. – 1104 с.</p> <p>Ерасов Б. Социальная культурология: учеб. пособие для студ. высших учеб. заведений. – 3-е изд., доп. и перераб. / Б. Ерасов. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 591 с.</p> <p>Ионин Л. Социология культуры: путь в новое тысячелетие: учеб. пособие для студентов вузов. – 3-е изд., перераб. и доп. / Л. Ионин. – М.: Логос, 2000. – 431 с.</p> <p>Минюшев Ф. Социология культуры: учеб. пособ. / Ф. Минюшев. – М.: Академический Проект, 2003. – 272с.</p> <p>Михайлова Л. Социология культуры: учеб. пособие / Л. Михайлова. – М., 1999. – 232 с.</p>	<p>підготовка візуалізованої презентації, 8 год.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).</p>	<p>згідно з електронним розкладом</p>

		<p>Победа Н. Социология культуры / Н. Победа. – Одеса: Астропринт, 1997. – 224 с.</p> <p>Ручка А. Цінності та ціннісна зміна в соціологічній перспективі // Мінливості культури: соціологічні проєкції [наук. моногр.] / За ред. Н.Костенко. — Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. – С. 41-76.</p> <p>Соціологія культури: навч. посібник // О. М. Семашко, В. М. Піча, О. І. Погорілий та ін./ за ред. О. М. Семашко, В. М. Пічі. – К.: Каравелла, Львів: Новий Світ-2000, 2002. – 334 с.</p>			
<p>Тема 3. Динаміка культури</p> <p>1.Поняття соціокультурної динаміки.</p> <p>2.Типи культурних змін.</p> <p>3.Джерела і фактори культурної динаміки: інновація, наслідування, дифузія, синтез.</p>	лекція, 2 год.	<p>Добренев В. Фундаментальная социология: в 15 т., т. 11: Культура и религия / В. Добренев, А. Кравченко. – М.: ИНФРА, 2007. – 1104 с.</p> <p>Ерасов Б. Социальная культурология: учеб. пособие для студ. высших учеб. заведений. – 3-е изд., доп. и перераб. / Б. Ерасов. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 591 с.</p> <p>Ионин Л. Идентификация и инсценировка / Л. Ионин // Социологические исследования. – 1995. – №4. – С. 3-19.</p> <p>Ионин Л. Социология культуры: путь в новое тысячелетие: учеб. пособие для студентов вузов. – 3-е изд., перераб. и доп. / Л. Ионин. – М.: Логос, 2000. – 431 с.</p> <p>Катаев С. Консервативні та модернізаційні компоненти соціокультурної трансформації / С. Катаев // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2000. - №1. – С. 76-81.</p> <p>Лотман Ю. Культура и взрыв / Ю. Лотман. – М.: Гнозис, 1992 – 272 с.</p> <p>Минюшев Ф. Социология культуры: учеб. пособ. / Ф.</p>	підготовка візуалізованої презентації / реферату, 8 год.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	згідно з електронним розкладом

		<p>Минюшев. – М.: Академический Проект, 2003. – 272с.</p> <p>Михайлова Л. Социология культуры: учеб. пособие / Л. Михайлова. – М., 1999. – 232 с.</p> <p>Моль А. Социодинамика культуры: пер. с фр. / А. Моль. – М.: Прогресс, 1973. – 406 с.</p> <p>Победа Н. Социология культуры / Н. Победа. – Одеса: Астропринт, 1997. – 224 с.</p> <p>Сорокин П. Социальная и культурная динамика / П. Сорокин. – М.: Астрель, 2006. – 1176 с.</p> <p>Юрій М. Соціологія культури: навч. посіб. / Ф. Юрій. – К.:Кондор, 2006. – 302 с.</p>			
<p>Тема 4. Культура й особистість</p> <p>1.Роль культури в процесі соціалізації особистості.</p> <p>2.Соціально-психологічні механізми культурної активності особистості.</p> <p>3.Художня культура. Суб'єкти художньої культури.</p>	лекція, 2 год.	<p>Гловатов М. Границы предмета социологии искусства / М. Гловатов. – Социологические исследования. – 1999. – №1. – С. 122-130.</p> <p>Культурно-дозвілєві практики як предметна царина сучасної соціології // Культура-суспільство-особистість: навч. посібник / за ред. Л. Скокової. – К., 2006. – С. 275-313.</p> <p>Михайлова Л. Социология культуры: учеб. пособие / Л. Михайлова. – М., 1999. – С. 213-226.</p> <p>Мурзина А. Актуально ли изучать свободное время / А. Мурзина // Социологические исследования. – 1993. - №11 – С. 95-99.</p> <p>Піча В. Вільний час: тенденції і проблеми розвитку / В. Піча. – К., 1992. – 106 с.</p> <p>Ручка А. Ціннісні пріоритети та культурні практики вікових груп / А. Ручка, Л. Скокова // Субкультурна варіативність українського соціуму /за ред. Н. Костенко, А.</p>	Підготовка візуалізованої презентації / реферату, 8 год.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	згідно з електронним розкладом

4.Показники та індикатори дозвілєвої діяльності.		<p>Ручки. –К.: Ін-т соціології НАН України, 2010. – С. 51-70.</p> <p>Семашко О. Соціологія мистецтва: навч. посібник / О. Семашко. – Львів: «Магнолія плюс», видавець СПД ФО В. М. Піча, 2006. – 224 с.</p> <p>Скляр С. Соціокультурні трансформації дозвілєвого простору молоді в умовах суспільних перетворень в Україні / С. Скляр // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Staptp/2010_45/files/ST45_32.pdf</p> <p>Соціокультурний вимір художнього життя в Україні // Культура-суспільство-особистість: навч. посібник / за ред. Л. Скокової. – К., 2006. – С. 339-362.</p> <p>Соціологія культури: навч. посібник // О. М. Семашко, В. М. Піча, О. І. Погорілий та ін./ за ред. О. М. Семашка, В. М. Пічі. – К.: Каравелла, Львів: Новий Світ-2000, 2002. – С. 212-239.</p> <p>Українська художня культура / за ред. І. Ляшенка. – К.: Либіть, 1996. – 416 с.</p> <p>Шульга Р. Сучасний простір відносин мистецтва та споживача / Р. Шульга // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2005. - №4. – С. 73-91.</p> <p>Шульга Р. Художня культура в Україні: життя після смерті старого міфу/ Р. Шульга // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2001. - №1. – С. 99-112.</p>			
Тема 5. Місце та роль соціології освіти в системі соціологічного	лекція, 2 год.	<p>Гавриленко І. Соціологія освіти: навч. посіб. / І. Гавриленко, О. Скідін. – Запоріжжя: «ЕТТА-ПРЕСС» 1998. – 396 с.</p> <p>Гіденс Е. Соціологія / пер. з англ. В. Шовкун, А.</p>	Підготовка візуалізованої презентації реферату, 8 год.	5 б. (вибірково, під час опитування на	згідно з електронним розкладом

<p>знання</p> <p>1. Соціологія освіти як галузь соціологічного знання.</p> <p>2. Функції та принципи соціології освіти.</p> <p>3. Структура соціології освіти.</p> <p>4. Методологія та методи дослідження соціології освіти.</p>		<p>Олійник; наук. ред. О. Іващенко / Е . Гіденс. – К.: Основи, 1999. – С. 469-505.</p> <p>Городняк І. Соціологія освіти: навч. посіб. / І. Городняк. – Львів: «Науковий Світ-2000», 2011. – 265 с.</p> <p>Димиденко Э. Перспективы образования в меняющемся мире / Э. Демиденко // Социологические исследования. – 2005. – №2. – С. 80-87.</p> <p>Лукашевич Н. Социология образования: конспект лекций / Н. Лукашевич, В. Солодков / под ред. Н. Лукашевича. – К.: МАУП, 1997. – 224 с.</p> <p>Миронов В. Век образования / В. Миронов. – М.: Педагогика, 1990. – 176 с.</p> <p>Нечаев В. Социология образования / В. Нечаев. – М.: изд-во МГУ, 1992. – 200 с.</p> <p>Рубина Л. Может ли социология помочь в формировании социального заказа на образование? / Л. Рубина, С. Айрапетова // Социологические исследования. – 2000. – №5. – С. 81-89.</p> <p>Смелзер Н. Социология: пер. с англ. / Н. Смелзер. – М.: Феникс, 1994. – 688 с.</p> <p>Смирнова Е. Социология образования / Е. Смирнова. – СПб.: Ннтерсоцис, 2006. – 192 с.</p> <p>Якуба О. Соціологія: навч. посіб. для студентів. – Харків: Константа, 1996. – 192 с.</p>		<p>семінарі).</p>	
<p>Тема 6. Освіта як соціальна система та соціальний інститут</p> <p>1. Освіта як соціальна система. Структура системи освіти.</p>	<p>лекція, 2 год.</p>	<p>Бондаренко Л. Изменения в структуре и социальном статусе преподавателей высшей школы / Л. Бондаренко // Социологические исследования. – 2000. – №10. – С. 125-127.</p> <p>Гаженко О. Соціальні очікування старшокласників та їх батьків від системи вищої освіти / О. Гаженко // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – №4.</p> <p>Гіденс Е. Соціологія / пер. З англ.. В. Шовкун, А. Олійник; наук. Ред.. О. Іващенко / Е . Гіденс. – К.:</p>	<p>Підготовка есе на тему: «Освіта як фактор соціальної диференціації в сучасному суспільстві», 8 год.</p>		<p>згідно з електронним розкладом</p>

<p>2. Освіта як соціальний інститут. 3. Соціальні відносини у сфері освіти. Соціальні функції освіти.</p>		<p>Основи, 1999. – С. 469-505. Грудзинский А. Университет как предпринимательская организация / А. Грудзинский // Социологические исследования. – 2003. - №4. Державна національна програма „Освіта” („Україна XXI ст.”) // Освіта. – 1993. - №44-45-46. Иванов А. Университет как региональная корпорация А. Иванов // ALMA-MATER. Вестник высшей школы. – 2003. - №11. – С. 3-9. Освітні рівні та освітні траєкторії // Молодь України: від освіти до праці / [Оксамитна С., Виноградов О., Малиш Л., Марценюк Т.; за ред. С. Оксамитної]. – К.: ВПЦ НаУКМА, 2010. – С. 7-27. Пузанов Ж. Студент в начале и конце XX века. Опыт сравнительной характеристики / Ж. Пузанов, П. Борисенко // Социологические исследования. – 2001. – №7. – С. 133-135. Сидоренко О. Державні і приватні вузи в освітньому просторі України: загальне і особливе // Вісник Харківського Національного університету ім. В. Н. Каразіна. – №511: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. – Харків, 2001. – С. 126-131. Соціологія культури: навч. посібник // О. М. Семашко, В. М. Піча, О. І. Погорілий та ін./ за ред. О. М. Семашка, В. М. Пічі. – К.: Каравелла, Львів: Новий Світ-2000, 2002. – 334 с.</p>			
<p>Тема 7. Соціологічні аспекти</p>	<p>лекція, 2 год.</p>	<p>Бондаренко Л. Изменения в структуре и социальном статусе преподавателей высшей школы / Л. Бондаренко // Социологические исследования. – 2000. – №10. – С. 125-</p>	<p>Підготовка візуалізованої презентації /</p>	<p>5 б. (вибірково, під час</p>	<p>згідно з електронним розкладом</p>

<p>дослідження системи освіти в сучасному українському суспільстві</p> <p>1. Характеристика стану освіти в Україні.</p> <p>2. Проблеми вітчизняної освіти.</p> <p>3. Основні напрямки соціологічних досліджень проблем освіти в Україні</p>		<p>127.</p> <p>Гаженко О. Соціальні очікування старшокласників та їх батьків від системи вищої освіти / О. Гаженко // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – №4.</p> <p>Гіденс Е. Соціологія / пер. З англ.. В. Шовкун, А. Олійник; наук. Ред.. О. Івашенко / Е. Гіденс. – К.: Основи, 1999. – С. 469-505.</p> <p>Грудзинский А. Университет как предпринимательская организация / А. Грудзинский // Социологические исследования. – 2003. - №4.</p> <p>Державна національна програма „Освіта” („Україна XXI ст.”) // Освіта. – 1993. - №44-45-46.</p> <p>Иванов А. Университет как региональная корпорация А. Иванов // ALMA-MATER. Вестник высшей школы. – 2003. - №11. – С. 3-9.</p> <p>Освітні рівні та освітні траєкторії // Молодь України: від освіти до праці / [Оксамитна С., Виноградов О., Малиш Л., Марценюк Т.; за ред. С. Оксамитної]. – К.: ВПЦ НаУКМА, 2010. – С. 7-27.</p> <p>Пузанов Ж. Студент в начале и конце XX века. Опыт сравнительной характеристики / Ж. Пузанов, П. Борисенко // Социологические исследования. – 2001. – №7. – С. 133-135.</p> <p>Сидоренко О. Державні і приватні вузи в освітньому просторі України: загальне і особливе // Вісник Харківського Національного університету ім. В. Н. Каразіна. – №511: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. – Харків, 2001. – С. 126-131.</p> <p>Соціологія культури: навч. посібник // О. М. Семашко, В. М. Піча, О. І. Погорілий та ін./ за ред. О. М. Семашка, В. М. Пічі. – К.: Каравелла, Львів: Новий Світ-2000, 2002. – 334 с.</p>	<p>реферату,</p> <p>Індивідуальна робота – розробіть гайд стандартизованого інтерв'ю з студентами щодо проблем реформування системи вищої освіти в Україні. 10 год.</p>	<p>опитування на семінарі).</p> <p>5 б. (усім студентам ставиться оцінка за виконання індивідуальної роботи).</p>	
---	--	---	---	---	--

Загальна система оцінювання курсу	<p>Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усні відповіді на семінарських заняттях з використанням візуалізованих презентацій своїх відповідей – 35 балів <p>Оцінка розраховується як середнє арифметичне з усіх отриманих на семінарських заняттях, помножене на 7. Приклад: $((3+4+4+4) / 4) \times 7 = 3,75 \times 7 = 26,2=26$ (балів);</p> <ul style="list-style-type: none"> - дві контрольні роботи (у формі тестів) – 10 балів (кожна робота по 5 балів); - індивідуальна робота – 5 балів; <p>Сумарна кількість – 50 балів.</p> <p>Підсумковий контроль – екзамен</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Тест №1 охоплює матеріал тем 1, 2, та 3. Кількість тестових завдань: 30. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна. Час виконання: 30 хв. (в межах семінарського заняття).</p> <p>Тест №2 охоплює матеріал 5 та 6 теми. Кількість тестових завдань: 30. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна. Час виконання: 30 хв. (в межах семінарського заняття).</p> <p>Реферат є самостійним науковим дослідженням студента, що засвідчує його вміння працювати з джерелами, науковою літературою, робити висновки й узагальнення, використовувати сучасні методи наукових досліджень.</p> <p>Реферат повинен мати чітку структуру. Початок реферату – план, що складається з розділів і підрозділів, які відповідають заголовкам і підзаголовкам у тексті. За змістом (планом) йде вступ: постановка мети, завдань, визначення меж дослідження теми. Основна частина розкриває тему реферату. Наприкінці оформляються висновки, показуються напрями подальшого розвитку теми. Завершується реферат списком використаних джерел (оформленим за встановленим порядком).</p> <p>Під час роботи над рефератом передбачається консультування викладача: обговорення напряму наукового пошуку, узгодження плану тощо. Реферат, прорецензований викладачем, виноситься до захисту і обговорення в аудиторії.</p> <p>Обсяг реферату – 10-12 сторінок.</p> <p>Тема реферату вибирається (за бажанням) із пропонованої тематики. За узгодженням з викладачем можливе самостійне формулювання теми.</p>
Семінарські заняття	<p>Тема 1. Культура як об'єкт соціологічного аналізу (4 год.).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціологія культури як наука: об'єкт, предмет, завдання. 2. Функції культури.

	<p>3. Місце соціології культури в системі наук про культуру.</p> <p>4. Культурознавчі відгалуження (креаціонізм, катастрофізм, еволюціонізм, дифузійонізм) як передумова формування соціологічного розуміння культури.</p> <p>5. Культура в соціології: об'єктивістська і культурно-аналітична традиція:</p> <p>а) Значення Е. Дюркгейма для соціології культури.</p> <p>б) Значення М. Вебера для соціології культури.</p> <p>в) Розуміння культури в рамках структурно-функціонального підходу.</p> <p>г) Феномен культури в рамках символічного інтеракціонізму.</p> <p>д) Розуміння культури в рамках теорії конфлікту.</p>
	<p>Тема 2. Культурні елементи і комплекси (4 год.).</p> <p>1. Поняття цінності в соціології культури. Класифікація цінностей.</p> <p>2. Норми як засоби добровільної і усвідомленої співпраці людей.</p> <p>3. Знання як елемент культури.</p> <p>4. Мова, знакові системи, символи як засоби фіксації і передачі знань.</p> <p>5. Багатоманітність типології культури як відображення її багатофункціональності.</p> <p>6. Типи культури: домінуюча, субкультура, контркультура.</p> <p>7. Форми культури: елітарна, народна, масова.</p>
	<p>Тема 3. Поняття соціокультурної динаміки (2 год.).</p> <p>1. Еволюційна модель соціокультурної динаміки.</p> <p>2. Циклічні теорії розвитку культури.</p> <p>3. Теорія соціокультурного розвитку П. Сорокіна.</p> <p>4. Інновація, наслідування й синтез як джерела культурної динаміки.</p> <p>5. Дифузія як фактор динаміки культури.</p> <p>6. Соціокультурна трансформація сучасного українського суспільства.</p>
	<p>Тема 4. Художня культура й особистість (2 год.).</p> <p>1. Поняття та структура художньої культури.</p> <p>2. Суб'єкти художньої культури.</p> <p>а) митець. Формування молодого покоління митців України.</p>

	<p>б) публіка як суб'єкт художньої потреби і освоєння мистецтва. в) критика як соціохудожній суб'єкт. 3. Проблеми якості художньої культури.</p>
	<p>Тема 5. Культура вільного часу й особистість (2 год.). 1. Предмет, основні напрями досліджень та категорії соціології вільного часу. 2. Проблеми регулювання вільного часу. 3. Культурно-дозвіллеві практики населення України.</p>
	<p>Тема 6. Місце та роль соціології освіти в системі соціологічного знання (2 год.). 1. Соціологія освіти як наука: об'єкт, предмет, функції. 2. Структура соціології освіти. 3. Соціологічні методи вивчення сфери освіти. 4. Основні етапи розвитку соціології освіти.</p>
	<p>Тема 7. Освіта як соціальний інститут (2 год.). 1. Місце освіти в системі соціальних інститутів. 2. Соціальні функції інституту освіти. 3. Соціокультурний простір сучасного вищого навчального закладу.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Допуск до екзамену виставляється за результатами семінарських занять. Наявність щонайменше чотирьох оцінок (двох – за усні відповіді, двох – за письмову роботу) не нижче, ніж «задовільно», є достатньою підставою для допуску до екзамену. Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю (екзамену) за умови отримання 26 і більше балів.</p>
7. Політика курсу	
<p>Політика курсу «Соціологія культури і освіти» передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – вівторок, 15.00 год. – 17.00 год. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.</p>	
8. Рекомендована література	
<p>Гавриленко І. Соціологія освіти: навч. посіб. / І. Гавриленко, О. Скідін. – Запоріжжя: «ЕТТА-ПРЕСС» 1998. – 396 с. Гіденс Е. Соціологія / пер. З англ.. В. Шовкун, А. Олійник; наук. Ред.. О. Іващенко / Е. Гіденс. – К.: Основи, 1999. – С. 469-505. Городняк І. Соціологія освіти: навч. посіб. / І. Городняк. – Львів: «Науковий Світ-2000», 2011. – 265 с.</p>	

- Джонсон А. Тлумачний словник з соціології / А. Джонсон. – Львів: Вид-во ЛНУ, 2003. – 480 с.
- Добренев В. Фундаментальная социология: в 15 т., т. 11: Культура и религия / В. Добренев, А. Кравченко. – М.: ИНФРА, 2007. – 1104 с.
- Ерасов Б. Социальная культурология: учеб. пособие для студ. высших учеб. заведений. – 3-е изд., доп. и перераб. / Б. Ерасов. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 591 с.
- Ионин Л. Социология культуры: путь в новое тысячелетие: учеб. пособие для студентов вузов. – 3-е изд., перераб. и доп. / Л. Ионин. – М.: Логос, 2000. – 431 с.
- Культура. Суспільство. Особистість: навч. посібник / за ред. Л. Скокової. – К.: Інститут соціології НАН України, 2006. – 396 с.
- Лукашевич Н. Социология образования: конспект лекций / Н. Лукашевич, В. Солодков / под ред. Н. Лукашевича. – К.: МАУП, 1997. – 224 с.
- Минюшев Ф. Социология культуры: учеб. пособ. / Ф. Минюшев. – М.: Академический Проект, 2003. – 272с.
- Михайлова Л. Социология культуры: учеб. пособие / Л. Михайлова. – М., 1999. – 232 с.
- Победа Н. Социология культуры / Н. Победа. – Одеса: Астропринт, 1997. – 224 с.
- Семашко О. Соціологія мистецтва: навч. посібник / О. Семашко. – Львів: «Магнолія плюс», видавець СПД ФО В. М. Піча, 2006. – 224 с.
- Слепкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: навч. посіб. / З. Слепкань. – К.: Вища школа, 2005. – 239 с.
- Смелзер Н. Социология: пер. с англ. / Н. Смелзер. – М.: Феникс, 1994. – 688 с.
- Смирнова Е. Социология образования / Е. Смирнова. – СПб.: НТерсоцис, 2006. – 192 с.
- Соціологія культури: навч. посібник // О. М. Семашко, В. М. Піча, О. І. Погорілий та ін./ за ред. О. М. Семашка, В. М. Пічі. – К.: Каравелла, Львів: Новий Світ-2000, 2002. – 334 с.
- Українська художня культура / за ред. І. Ляшенка. – К.: Либіть, 1996. – 416 с.
- Черниш Н. Соціологія: підруч. За рейтингово-модульною системою навчання. – 5-вид., перероб. і доп. / Н. Черниш. – К.: Знання, 2009. – С. 278-315.
- Юрій М. Соціологія культури: навч. посіб. / Ф. Юрій. – К.: Кондор, 2006. – 302 с.
- Якуба О. Соціологія: навч. посіб. для студентів / О. Якуба. – Харків: Константа, 1996. – 192 с.
- Допоміжна література**
- Анисимов С. Духовные ценности: производство и потребление / С. Анисимов. – М.: Мысль, 1988. – 253 с.
- Бабій Л. Діалектика розвитку історичних типів культури (філософсько-соціологічні проблеми) / Л. Бабій. – Львів: Світ, 1991. – 160 с.
- Витань І. Общество, культура, социология / И. Витань. – М.: Прогресс, 1984. – 287 с.
- Здравомыслов А. Потребности, интересы, ценности / А. Здравомыслов. – М.: Наука, 1986. – 221 с.
- Ильинский И. Образовательная революция / И. Ильинский. – М.: МГСА, 2002. – 592 с.
- Мионов В. Век образования / В. Мионов. – М.: Педагогика, 1990. – 176 с.
- Освітні рівні та освітні траєкторії // Молодь України: від освіти до праці / [Оксамитна С., Виноградов О., Малиш Л., Марценюк Т.; за ред. С. Оксамитної]. – К.: ВПЦ НАУКМА, 2010. – С. 7-27.
- Піча В. Вільний час: тенденції і проблеми розвитку / В. Піча. – К., 1992. – 106 с.
- Ручка А. Ціннісні пріоритети та культурні практики вікових груп / А. Ручка, Л. Скокова // Субкультурна варіативність українського соціуму / за

- ред. Н. Костенко, А. Ручки. –К.: Ін-т соціології НАН України, 2010. – С. 51-70.
- Цимбалюк Н. Дозвілля в Україні. Теоретичні та емпіричні аспекти / Н. Цимбалюк. – К.: ДАККМ, 2003. – 224 с.
- Бондаренко Л. Изменения в структуре и социальном статусе преподавателей высшей школы Л. Бондаренко // Социологические исследования. – 2000. - №10. – С. 125-127.
- Волович В. Болонський процес і нова парадигма освіти в Україні // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2004. - №4. – С. 189-199.
- Гаженко О. Соціальні очікування старшокласників та їх батьків від системи вищої освіти / О. Гаженко // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. - №4.
- Глотов М. Границы предмета социологии искусства / М. Глотов. – Социологические исследования. – 1999. – №1. – С. 122-130.
- Грудзинский А. Университет как предпринимательская организация / А. Грудзинский // Социологические исследования. – 2003. - №4.
- Димиденко Э. Перспективы образования в меняющемся мире / Э. Демиденко // Социологические исследования. – 2005. – №2. – С. 80-87.
- Дичковський С. Дистанційна освіта: учора, сьогодні, завтра / С. Дичковський // Шлях освіти. – 2005. – №2. – С. 26-33.
- Железнякова С. Социокультурные ориентации учителей / С. Железнякова // Социологические исследования – 2001. - №4. – С. 99-102.
- Иванов А. Университет как региональная корпорация А. Иванов // ALMA-MATER. Вестник высшей школы. – 2003. - №11. – С. 3-9.
- Ионин Л. Идентификация и инсценировка / Л. Ионин // Социологические исследования. – 1995. – №4. – С. 3-19.
- Ионин Л. Культура на переломе / И. Ионин // Социологические исследования. – 1995. - №2. – С. 41-46.
- Катаев С. Консервативні та модернізаційні компоненти соціокультурної трансформації / С. Катаев // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2000. - №1. – С. 76-81.
- Константиновский Д. Школа вчера и сегодня (с точки зрения социологии) / Д. Константиновский, Ф. Хохлушкина // Педагогика. – 2000. – т.№1. – С. 32-39.
- Корсак К. Стан і перспективи розвитку європейського простору вищої освіти / К. Корсак // Психологія і суспільство: Український науково-економічний та соціально-психологічний часопис. – 2004. – №1. – С. 62-70.
- Мурзина А. Актуально ли изучать свободное время / А. Мурзина // Социологические исследования. – 1993. - №11. – С. 95-99.
- Пузанов Ж. Студент в начале и конце XX века. Опыт сравнительной характеристики / Ж. Пузанов, П. Борисенко // Социологические исследования. – 2001. - №7. – С. 133-135.
- Рубина Л. Может ли социология помочь в формировании социального заказа на образование? / Л. Рубина, С. Антрапетова // Социологические исследования. – 2000. – №5. – С. 81-89.
- Сидоренко О. Державні і приватні вузи в освітньому просторі України: загальне і особливе // Вісник Харківського Національного університету ім. В. Н. Каразіна. – №511: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. – Харків, 2001. – С. 126-131.
- Скляр С. Соціокультурні трансформації дозвіллевого простору молоді в умовах суспільних перетворень в Україні / С. Скляр // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Staptp/2010_45/files/ST45_32.pdf
- Скокова Л. Поселенська диференціація культурно-дозвіллевих практик населення України / Л. Скокова // [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://www.saske.sk/cas/2-2004//index.html>
- Стеббинс Р. Свободное время: к оптимальному стилю досуга (взгляд из Канады) // Социологические исследования. – 2000. - №7. – С. 64-72.

- Тимченко Н.С. Культура в современном социогуманитарном знании // Социс. – 1998. - № 8. – С. 109-112.
- Хабермас Ю. Модерн – незавершенный проект / Ю. Хабермас // Вопросы философии. – 1992. - №4. – С. 40-52.
- Шульга Р. Сучасний простір відносин мистецтва та споживача / Р. Шульга // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2005. - №4. – С. 73-91.
- Шульга Р. Художня культура в Україні: життя після смерті старого міфу/ Р. Шульга // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2001. - №1. – С. 99-112.
- Державна національна програма „Освіта” („Україна ХХІ ст.”) // Освіта. – 1993. - №44-45-46.
- Лотман Ю. Культура и взрыв / Ю. Лотман. – М.: Гнозис, 1992 – 272 с.
- Моль А. Социодинамика культуры: пер. с фр. / А. Моль. – М.: Прогресс, 1973. – 406 с.
- Сорокин П. Социальная и культурная динамика / П. Сорокин. – М.: Астрель, 2006. – 1176 с.

Викладач

Кучера І.В.